

"Cennet ve cehennem vücutunu iktiza eden isim ve unvan ve şe'ni ise, kanun-u tenasül, kanun-u müsabaka, kanun-u teavün gibi pek çok umumi kanunlar misillü, kanun-u mübarezenin dahi bir derece tamimini isterler..." İzah eder misiniz?

"Ezel ve Ebed Sultanının pek çok Esma-i Hüsnası vardır. Tecelliyat-ı celâliye ve tezahürat-ı cemâliye ile pek çok şuûnâtı ve unvanları vardır. Nur ve zulmet, yaz ve kış, cennet ve cehennem vücutunu iktiza eden isim ve unvan ve şe'n ise, kanun-u tenasül, kanun-u müsabaka, kanun-u teavün gibi pek çok umumi kanunlar misilli, kanun-u mübarezenin dahi bir derece tamimini isterler. Kalp etrafındaki ilhamat ve vesveselerin mübarezelerinden tut, ta sema âfâkında melâike ve şeytanların mübarezesine kadar, o kanunun şümulünü iktiza eder."(1)

Celal sıfatı nasıl cehennem vücutunu gerekli kılıyor ise **cemal** sıfatı da cennetin varlığını gerekli kılıyor. Nur, yaz, cennet **Cemil** isminin bir tecellisi iken zulmet, kış ve cehennem de **Celil** isminin bir tecellisi oluyor. Kâinattaki iki zıt silsisinin varlığı ve her alanı kuşatması **Cemil** ve **Celil** isimlerine dayanıyor ve bu iki ismin birer tecellileri oluyor.

Kanun-u tenasül, kanun-u müsabaka, kanun-u teavün gibi pek çok umumi kanunlar nasıl kâinatın her köşesinde her noktasında ihata ile bulunuyorlar ise, **kanun-u mübareze (çarpışma kanunu)** de aynı şekilde kâinatın umumunda bulunuyor.

Bu çarpışma kanunu en küçük daire olan insanın kalbindeki ilham ve vesveseden başlar ta semavat dairesinde ki melekler ile şeytanların çarpışmasına varana kadar devam eder. Evet, insanın kalbine melekler ilham verirken şeytan ise vesvese verir. Bu iki zıddın karşı karşıya gelmesi kâinatta cari olan çarpışma kanununun bir tezahürü bir tecellisidir.

Allah'ın kâinatta zıtları karşı karşıya getirip çarpıştırması hayır ve güzelliğin bütün incelikleri, nispi değerlerin meydana çıkması ve insanın fitratında bulunan nihayetsiz terakki ve tekemmül potansiyelinin işler hale gelmesi içindir. Zulmet olmasa nurun değeri bilinmez nispi güzellikleri anlaşılmazdı.

1) bk. [Sözler, On Beşinci Söz.](#)